

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора **Лабунця Віктора Миколайовича** на дисертаційну роботу **Пен Сіюе** «Методика формування тембрового слуху майбутніх учителів музики у процесі інструментального навчання», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Вивчення тексту дисертації здобувачки та опублікованих наукових праць дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дисертаційної роботи та визначення її відповідності «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії».

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами

Оновлення законодавчої бази в освітній галузі упродовж 2017-2021 рр. спричинило подальші зміни й у системі мистецької освіти. Ці процеси стали причиною розробки нових типових навчальних програм, робочих навчальних планів у закладах освіти для удосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців до практичної роботи з учнями. З цієї позиції актуальність проблеми формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів обумовлена сучасною парадигмою мистецької освіти, адже в ньому системно розглянуто розвиток музичних здібностей майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема, розвиток тембрового слуху. Адже підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до розвитку тембрового слуху учнів є важливим завданням їх фахового становлення. Розглядаючи тембровий слух як здатність людини повноцінно сприймати усі багатогранні барви музичного мистецтва, виникає необхідність його успішного формування в учнів, як передумови успішного розвитку їхніх здібностей та здійснення ними ефективної музично-виконавської діяльності.

Актуальність дослідження підтверджується також тим, що дисертація є складовою плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки учителів музичного мистецтва» (протокол № 5 від 25 грудня 2018 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 27 грудня 2018 року).

Мета дослідження досягнута, а завдання вирішені у повному обсязі, що дає підстави для представлення роботи до публічного захисту.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Тему дослідження розглянуто всебічно та докладно. Логічна структура роботи визначається її метою, сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані дисертанткою особисто і характеризуються науковою новизною. До найбільш суттєвих наукових положень, висновків та рекомендацій, які відзначаються науковою і практичною цінністю, слід віднести такі: *вперше*:

- розроблено компонентну структуру тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментальної підготовки;
- визначено критеріально-рівневу характеристику сформованості означеного феномена;
- розроблено організаційно-методичну модель інструментальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Удосконалено означену дефініцію й методику формування тембрового

слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментальної підготовки.

Уточнено поняття «формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки в педагогічних університетах».

Подальшого розвитку набули методи, прийоми, форми та засоби комплексної діагностики формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментальної підготовки.

Слід відмітити, що отримані авторкою наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості, що підтверджується аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо проблеми формування тембрового слуху вчителів музичного мистецтва, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведеного дослідження.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики

Практичне значення результатів дослідження полягає у його спрямованості на вдосконалення фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих педагогічних навчальних закладах, можливістю використання його методичних матеріалів та висновків для оновлення змісту та методики викладання виконавських дисциплін на мистецьких факультетах педагогічних університетів, для створення навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій з питань фахової підготовки майбутніх фахівців з музичного мистецтва.

Окремі результати дисертаційної роботи впроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 107 від 19.02. 2021 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (довідка № 729 від 2.03. 2021р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет (довідка № 68-20-1024 від 07.12. 2020 р.).

Упровадження основних результатів дослідження підтверджує їх приладну значущість для формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментального навчання.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота Пен Сіюе охоплює дослідження широкого кола питань, які знайшли відображення у відповідній структурі та змісті. Дисертація має традиційну структуру та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Зміст роботи викладено на 216 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність обраної теми, сформульовано об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення роботи, наведено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів (с. 18-22).

У першому розділі – «Теоретико-методологічний аналіз тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва» – представлено визначення тембру, як звукового явища на міждисциплінарному рівні, визначено темброво-слухові звукові особливості означеного феномена. Обґрунтовано методологічні підходи до інтегрованої фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у сфері формування їх тембрового слуху, а саме: системно-ціннісний, синергетичний, рефлексивно-усвідомлений, творчий, акмеологічний.

Основними функціями розвитку тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва автором визначено: оцінювальну, пошуково-дослідницьку, корекційну, прогностичну, творчу. Розроблена структура формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання, яка охопила: пізнавально-інформаційний, когнітивно-операційний, оцінно-емпатійний та результативно-діяльнісний компоненти.

У другому розділі – «Методика формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва» – виокремлено провідні принципи, дотримання яких уможливорює успішне формування тембрового слуху в процесі інструментального навчання, а саме: інтеграції міжпредметних знань у підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва до виконавської діяльності; спрямованості навчальної діяльності на музично-слухове виконавство; емоційно-регулятивної насиченості навчально-виконавського процесу; рефлексивності мистецького навчання; творчого самовдосконалення навчально-виконавської діяльності. У розділі автором визначено критерії та показники формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва.

Для успішного формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів автором розроблені педагогічні умови, а саме: створення позитивного навчально-виконавського середовища; актуалізація прагнення студента до особистісного виконавського самовираження; фахова спрямованість до самоконтролю темброво-слухових уявлень; активізація навчальної діяльності за рахунок ефективного використання інтерактивних технологій; спонукання студентів до інформаційної модернізації навчального процесу. Дисертанткою представлено методичну модель формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання та визначена поетапність експериментальної методики.

У третьому розділі – «Дослідно-експериментальна робота з перевірки ефективності формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв» – на основі діагностики сформованості тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментального навчання виявлено загальний стан досліджуваної проблеми на факультетах мистецтв та визначено рівні, яким надано кількісні й якісні характеристики. Упровадження методики формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментального навчання охопило

проходження етапів, на кожному з яких була поставлена мета, визначався зміст, закладалися механізми формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментального навчання, виявлялися умови здійснення й підводився результат.

У цілому дисертацію можна вважати завершеною науковою працею, результати якої характеризуються науковою новизною та розв'язують конкретне наукове завдання – формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментального навчання. Робота відповідає вимогам.

5. Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи Пен Сіюе достатньо повно відображені у 7 наукових працях, з них: 3 статі – у наукових фахових виданнях з педагогіки, 1 – у зарубіжному виданні, 3 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

У дисертаційній роботі Пен Сіюе є певні недоліки, що викликають зауваження дискусійного характеру:

- у теоретичному розділі дисертації проведений процесуально-функціональний аналіз формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, що охоплює: пізнавальну, дослідницьку, корекційну, творчу та прогностичну функції. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити значення прогностичної функції в цьому процесі;

- у дисертаційному дослідженні розроблені основні принципові положення формування тембрового слуху майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі інструментального навчання. З цієї позиції бажано було б ширше розкрити, яку роль відіграє принцип спонукання студентів до інформаційної модернізації освітнього процесу;

- важливою музично-педагогічною розробкою дисертантки є впровадження педагогічних умов, які забезпечують успішне формування тембрового слуху студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів. Вважаємо, що доцільним було б ширше розкрити як педагогічна умова фахової спрямованості майбутніх учителів музичного мистецтва до самоконтролю темброво-слухових уявлень була впроваджена на формувальному етапі експериментальної роботи.

- на констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи з визначення сформованості тембрового слуху студентів факультетів мистецтв у процесі інструментальної підготовки дисертанткою була використана серія діагностичних завдань. Виникає питання, як саме завдяки методам тестування й використання творчих завдань була виміряна схильність майбутніх учителів музичного мистецтва до асоціювання художніх образів творів;

- на нашу думку, у третьому розділі дисертації більш детального висвітлення потребує група методів інтерпретації музичних творів, яка була використана в процесі підготовки студентів до концертно-виконавської діяльності.

У цілому викладені зауваження не зменшують теоретичного та практичного значення результатів дисертаційної роботи, до того ж окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі авторки.

7. Загальні висновки

Отже, дисертаційна робота «Методика формування тембрового слуху майбутніх учителів музики у процесі інструментального навчання» є самостійною, завершеною науковою роботою, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9-18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її авторка – Пен Сіює заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
декан педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського
національного університету
імені Івана Огієнка

В.М. Лабунець

